

උම්මාදන්ති ජාතකය

තෙතල තිලක සමාක් සම්බුද්ධ සර්වඥ රාජෝත්තමයාණන් වහන්සේ සැවැත් නුවර වාසය කරන සේක් එක් ස්ත්‍රියක් දැක ශාසනය කෙරෙහි උකටලී වූ නමින් රටට ප්‍රකට නැති එක් හික්සුවක් අරභයා මේ මන් උදන්වන උම්මාදන්ති ජාතකය වදාළ සේක.

යටගිය දවස සිව් රට ශ්‍රේෂ්ඨීන් තුෂ්ට වූ අරිෂ්ට නම් නුවර විශිෂ්ට ගුණධර අරිෂ්ට නම් රජුට සිව් නමින් කුමාරයෙක් විය. ඒ කුමාරයා කුඩා කල පටන්ම අභිපාරක නම් සේනාපති පුත්‍රයෙක් සමඟ මිත්‍රව විසීය. ඒ දෙකුමරුවන් සොළොස් හැවිරිදි කල්හි තක්සලා නුවරට ගොස් සියලු ශිල්ප දැන නිමවා ස්වකීය නුවරට පැමිණ පිය රජතුමාගේ කැමැත්තෙන් රාජ්‍යයට පත්විය. හිතමිත්‍ර අභිපාරකයන් සේනාපති ස්ථානයෙහි තබවා දැහැමින් රජ කරන සේක. එසමයෙහි එම නුවර අසූ කෙළක් ධනය ඇති සිරිට තැන වූ කිරිටවස්ව නම් සිටාණන්ට සුන්දර රූපශ්‍රීයකින් යුත් උම්මාදන්ති නම් කුමාරියක් වූවාය. ඇ දක්නා අන්ධ පෘතග්ජන කෙනෙකු ඇත් ද රහමෙර පුවාක් මෙන් ක්ලේශ මදයෙන් මත් වන්නාහ. දිනක් ඇගේ පියා වූ කිරිටවස්ව සිටාණෝ රජුටුවන් කරා එළඹ දේවයන් වහන්ස! මාගේ ගෙයි ස්ත්‍රී රත්නයක් ඇත. ඔබ වහන්සේට සුදුසුය. ලක්ෂණ ශාස්ත්‍රයෙහි නිපුණවූවන් යවා උන් ලවා පරීක්ෂා කරවා නිස්සක් කොට වදාළ මැනවයි කීහ. රජුටුවෝ ඉතා සතුටු ලක්ෂණ පාඨකයන් යැවූහ. ඔවුන් සිටාණන්ගේ මාලිගාවට ගොස් අනායාසයෙන් පිළියෙල කළ පාසාය අනුභව කළාහුය. එකෙනෙහිම උම්මාදන්ති කුමරිය සර්වාලංකාරයෙන් සැරසී ඔවුන් සමීපයට ගියාය.

ඒ බ්‍රාහ්මණයෝ ඇ දැක සිහි එලවා ගත නොහැකිව ක්ලේශ මදයෙන් මත්ව තමන් බත් අනුභව කොට නොනිමි බව නොදන්නාහු. සමහර කෙනෙක් බත් පිඩ ගෙන අනුභව කෙරෙමිසි සිතා හිසෙහි තැබුවාහුය. සමහරෙක් කිසිලි අතුරෙහි ලූවාහුය. සමහරෙක් බත් පිඩු බිත්තියේ ගැසුවාහුය. මේ විප්‍රකාර දුටු කුමාරිකාව මාගේ ලක්ෂණ විමසුයේ මුත් දැයි නොසතුටු උන් සැමට තරවටු කොට බොටුවෙන් අල්ලා පිටතට දමවයි කියා ගෙන් නික්මවූහ. එයින් කෝපයට පත් ලක්ෂණ පාඨකයෝ වහා රජ ගෙට ගොස් දේවයන් වහන්ස! ඒ ස්ත්‍රිය බාල ජන ලොලවන කාලකණ්ණියක. ඔබ වහන්සේට නුසුදුසු ය. ඇගෙන් කම් නැතැයි කීවාහුය. මහ රජුටුවෝ එපවත් අදහා ඇ කාලකණ්ණියකැයි සිතා රජගෙට නොගෙන්වූ සේක. ඕ තොමෝ එපවත් අසා මම වනාහී කාලකණ්ණියකැයි සිතා රජුටුවන් විසින් නොගෙන්වන ලද්දේය. කාලකණ්ණීහු නම් මේ බඳු ස්වරූපයෝ මැවෙන්නෝ නොවෙති. ඉදින් ඒ රජුටුවන් දක්නෙම් වී නම් නිස්සක් දැනිමිසි සිතා ඔවුන් කෙරෙහි ආසාද බැන්දාය. ඉක්බිත්තෙන් ඇගේ පියාණෝ අභිපාරක නම් සෙන්පති හට ඒ කුමාරිකාව සරණපාවා දුන්හ. ඕ තොමෝ ඒ සෙන්පති හට ප්‍රිය මනාප වූවාය. කවර කුසලයක්හුගේ විපාකයෙන් ඔ තොමෝ මන වඩනා රූපයෙන් යුක්ත වූවාහුද යත්?

ඕතොමෝ යට ගිය දවස බරණැස් නුවර එක් දිළිඳු කුලයක ඉපිද වසන්නේ එක් උත්සව දවසක ඇදීමට සිනිඳු වතක් නැතිව ධනවත් කුලයකට ගොස් තෙවසන් අතලස්ව බැල මෙහෙ කොට සණරන් සිනිඳු වස්ත්‍ර දෙකක් ලැබ ජල ස්නානය කොට ඒ පැළඳ ගැනීමට සූදානම් වෙත්ම කාශ්‍යප සර්වඥයන් වහන්සේගේ එක් ශ්‍රාවකයන් වහන්සේ නමක් පැහැර ගත් සිවුරු ඇතිව කොළ අතු ඇඳ පෙරව ඒ ප්‍රදේශයට වඩිනවා දැක, මම වනාහී පූර්වයෙහි වස්ත්‍රයක් නොදුන් බැවින් දැන් මට මේ දනා මැද හොබනා ලෙස අදිනා පමණට ද වස්ත්‍රයක් දුර්ලභ විය. එහෙයින් දැන් මා අසම්පූර්ණ තුන් අවුරුද්දක් බැලමෙහෙ කොට ලබන ලද මේ වස්ත්‍රය දෙකඩ කොට එක් කැබෙල්ලක් ආර්යයන් වහන්සේට පුදමි. වහා පැමිණ ස්වාමීනී මදක් වැඩ සිටුව මැනවයි කියා එක් කැබැල්ලක් පූජා කළාය. ඒ ආර්යයන් වහන්සේ ද පිළියන් වූ එක් තැනක සිට කොළ අතු ඉවත ලා එක් කොනක් හැඳ එක් කොනක් පෙරව සමීපයට වැඩි සේක. ඒ වස්ත්‍රයාගේ ප්‍රභාවයෙන් සකල ශරීරය ආලෝකවත් විය. ඕ තොමෝ ඒ දැක ආර්යයන් වහන්සේ දැන් වනාහී තරුණ සූර්යයා මෙන් ඉතා ප්‍රභාමත් සේක. මේ ද මුත් වහන්සේට ම පුදමිසි සිතා ඉතිරි කැබැල්ල ද උන් වහන්සේට ම පුදා ස්වාමීනී මේ වස්ත්‍රසානමය කුසලයේ බලයෙන් මම යම් තාක් සසර වසම් ද ඒ තාක්කල් උත්තම රූපධර වෙමිවා. මා දුටු කිසි පුරුෂයෙක් ස්වකීය භාවයෙන් සිටීමට නොහැකි වේවා. මට වඩා අභිරූපිකාවක් තවත් ඇති නොවේවායි කියා ප්‍රාර්ථනා කළාය. ඒ ආර්යයන් වහන්සේ ද අනුමෝදනා කොට වැඩි සේක. ඕතොමෝ එයින් වූතව දෙවිලොව ජනිතව ඉන් නික්ම අරිෂ්ට පුරයෙහි ඉපිද විශිෂ්ට රූපශ්‍රීයකින් අග්‍රප්‍රාප්ත වූ වහයි දන යුත්තේය.

ඉක්බිත්තෙන් එනුවර උත්සව දිනයක අභිපාරක සෙන්පති තෙම කුමාරිකාව අමතා සොඳුර, අද උත්සවයෙහි නුවර ප්‍රදක්ෂණා කරන රජුටුවන් වහන්සේ අපගේ මේ ගෘහදේවාරයට වඩිනා සේක. එවිට ඒ ජනේන්ද්‍රයන්ට තොපගේ ශරීරය නොදක්වව. ඒ නරේන්ද්‍රයෝ නමුදු තොප දැක සිහි පිහිටුවා ගන්ට නොහැකි වන්නේ යැයි කියා ගියේය. ඕතොමෝ ඒ මම දන්නෙමි වේදැයි සිතා සේනාපතින් ගිය කල්හි දාසියක් කැඳවා

රජතුමා මේ ගෘහවාරයට වැඩි කල්හි මට කියවයි නියෝග කළාය.

ඉක්බිති සර්වලංකාරයෙන් ප්‍රතිමණ්ඩිත වූ මහා රාජෝත්තම තෙම ඇමති මඩුලු පිරිවරාගෙන නුවර පැදකුණු කරන සේක් අභිපාරක සෙනෙවි රදුන් ගේ ගෘහදේවාරය කරා එළඹුනු සේක. එකෙණෙහි කෙල්ල ගොස් ඒ පුවත උම්මාදන්තියට කීවාය. එවිට ඇ මල කරඬුවක් ගෙන්වා ගෙන සී මැදුරු කවුළුව වෙත ගොස් එහි සිට මහරජු අඛිමුඛයට මල් දැමුවාය. මහ රජුරුවෝ ඇ දැක ක්ලේශ මදයෙන් මත්ව සිහි එලවා ගත නොහැකිව තමා ඉන්නා තැන පමණකුදු දැන ගත නුහුනු සේක. ඉක්බිති සුනන්දා නම් රථාවාර්ය අමතා ඇ පිළිබඳ සියලු තොරතුරු විමසා සියලු තතු ඔහු අතින් දැන වහා මාලිගාවට ගොස් දහසකින් පැරද ගිය එකක් මෙන් දිවා රාත්‍රී දෙකේ නිදි නොලැබ ඇ ගැනම සිත සිතා විලාප කියමින් කල් යවන සේක. ඒ නුවරහු සෙන්පති අමතා ස්වාමීනී! රජුරුවන් වහන්සේ ඔබ වහන්සේගේ මාලිගයට ගොස් නැවත වාසලට වැඩ කනස්සල්ලෙන් සිටින සේකැයි කීවාහුය.

එවිට අභිපාරක සෙනෙවි රදු තමන්ගේ ගෙට ගොස් උම්මාදන්තිය කැඳවා කීමෙක්ද සොඳුර රජ හට තෙපි පෙනුනදැයි විචාලේය. ස්වාමීනී! මහත් වූ උදරයක් ඇති දළ ඇති රථයෙහි සිට ආවා වූ එක් පුරුෂයෙක් ඇත. මම ඔහු රජුරුවන් බවක් හෝ රජකයෙක් බවක් හෝ නොදන්නෙමි. එක් ප්‍රධානියෙකැයි කී කල්හි දේවාරයෙහි සිට මල් දැමීමෙමි. හෙතෙම එපමණකින්ම නැවින් ගියේ යැයි කීවාය. හෙතෙම ඒ අසා තී විසින් මම නසන ලද්දේ වීමිසි කියා දෙවෙනි දවස් උදෑසන රජ ගෙට ගොස් ශ්‍රී යහන් ගඟඩාවෙහි දොරකොඩ සිට උම්මාදන්තිය නිසා කියන ලද රජුරුවන්ගේ විප්‍රකාර විලාප වචන අසා ඇ නොලබන්නේ නම් රජතුමා මරණ ප්‍රාච්ඤ වන්නේය. රජතුමාගේ ජීවිතය මා විසින් දෙන්ට වටනේයයි සිහි කොට තමන්ගේ ගෙට ගොස් රහස් අත් හට නොකියන එක් උපස්ථායකයෙකු කැඳවා කියන්නේ හිතවත, අසවල් තැන සිදුරු වූ වෘක්ෂයෙක් ඇත. තොප ඉර බැස ගිය කල්හි ඉතා රහසින් එහි ගොස් ගස් සිදුරේ සැඟවී සිටුව. මම ඒ ඒ තන්හි බලි කරමාන්ත කරන්නෙමි. ඒ ස්ථානයට පැමිණ දෙවියන් වැදීමෙන් පසු දිව්‍ය රාජයානන් වහන්ස අප මහා රජාණෝ නුවර සැණකෙළි පවත්නා කල්හි එහි ගොස් සැණකෙළි නොකෙළම ශ්‍රී යහන් ගඟඩාවට වැඩ විලාප කියමින් හිඳින්නේය. ඊට කාරණා අප නොදනුමිහ. අප නරේන්ද්‍රයානෝ අවුරුදු පතා දහස් ගණන් විසඳා නොමැළුව බලි පූජා කරන සේක. එහෙයින් දේවතාවුන් වහන්ස! රජුරුවන්ගේ පසුතැවිල්ලට හේතුව වදාළ මැනවයි කියා මම යාඥා කෙරෙමි. තෝ එකෙනෙහි කටහඬ මාරු කොට සේනාධිපතිය තොපගේ රජුරුවන්ට ව්‍යාධියෙක් නම් නැත. තාගේ භාර්යාව වූ උම්මාදන්තිය කෙරෙහි පිළිබඳ වූ සිතෙක් ඇත. එහෙයින් උමතු විය. ඉදින් ඇ ලද්දේ නම් ජීවත් වන්නේ ය. ඉදින් තොප එම රජහුගේ දිවි කැමැත්තෙහි නම් උම්මාදන්තිය ඔහුට දෙවයි කියා කියවයි විධානය කොට ඔහු ඇරියේය.

දෙවන දවස් හි සෙනෙවි රදුන් ඒ ස්ථානයට ගොස් කී ලෙසින්ම ආයාචනා කරන ලදුව හෙතෙම එසේම කීවේය. එවිට සෙනෙවි රදු යහපතැයි දෙවියන් වැඳ මාලිගාවේ ශ්‍රී යහන් ගඟඩාවට ගොස් රජුරුවන් අමතා ස්වාමීනී! ඔබ වහන්සේ ගේ විලාප කාරණය දැන ගන්නා පිණිස වෘක්ෂ දේවතාවන්ට නමස්කාර කරන්නා වූ මට එක් දේවතාවකුගෙන් මෙ කරුණ දැන ගත හැකි විය. එනම් තොප රජහුගේ සිතක උම්මාදන්තිය කෙරෙහි රාග වශයෙන් බලවත්ව පිහිටියේ ය. ඇ ලද හොත් දිවි රැකෙයි. නැතහොත් නොරැකෙයි කිහ. එහෙයින් මම ඔබ වහන්සේට ඇ පරිවාරිකා කොට දෙමි. ඒ සුව අනුභව කොට වදාළ මැනවයි කිහ. එවිට රජුරුවෝ යහළු අභිපාරකය. ඇ කෙරෙහි ලෝභ සිතින් විලාප කියන ලද බව දෙවියෝත් දන්නා හු දැයි විචාළ සේක. එසේය දේවයන්වහන්සේ යැයි කිය. එවිට නරාධිපති තෙම සර්ව ලෝකයා විසින් මාගේ ලාමක භාවය දන්නා ලද්දේ දැයි ලජ්ජිතව සෙන්පති අමතා යහළු අභිපාරකය, ඇ හා සමග අභිරමණය කරන්නා වූ මම මාගේ ගුණධර්ම නසන්නේය. ඇ සමග හැසිරුන පමණකින් ම අපරාමර ද නො වන්නෙමි. මහජනයා ද රජුරුවන් විසින් අයුක්තක් කරන ලද්දේ යැයි නින්දා කරන්නාහුය. තෙපිද භාර්යාව මට දී පසුව ඇ නොදැක තගේ සිතට ද දොම්නස් වන්නේය. එහෙයින් මට ඇගෙන් කම් නැතැයි කීවේය. නැවත නැවතත් සෙන්පති තෙම රජුරුවන්ට කැමති සේ උම්මාදන්තිය ගෙන්වා ගැනීමෙන් හෝ ඇ ළඟට යාමෙන් තම සිත උපන් ආශාව සංසිද්ධාගත මැනවැයි කීවේය. එවිට රජුරුවෝ අභිපාරකය රහසින් හෝ පවක් කළ නොහැක්කේය. එහි විපාකය අනිෂ්ට එල වන්නේය. එහෙයින් එය මට නොකැමැත්තේ යැයි ප්‍රතිකෂේප කොට මතු මත්තෙහිද සෙන්පති තෙම ඇ පාවා ගනු මැනවැයි ඇවිටිලි කරන කල්හි මම වනාහී අකුසලයට හයෙන් එසේ නොකරමි. තා නොහඬා හිඳුව. තාගේ අඹුවගෙන් මට කම් නැතැයි කියා හය ගැන් වූ සේක. හෙතෙම ඒ අසා කිසිවක් කියන්නට අසමත්ව රජුරුවන්ට ස්තුති කොට ඔබ වහන්සේ සකළ ජම්බුද්වීපයෙහි සර්ව නරේන්ද්‍රයන්ට ශ්‍රේෂ්ඨ වන සේක. මනාකොට ධර්මය දන්නා සේක. එබැවින් මට ද ධර්මය දේශනාකොට වදාළ මැනවැයි ආරාධනා කළේය.

ඉක්බිත්තෙන් ඔහුට ධර්ම දේශනා කරන්නා වූ රජුරුවන් වහන්සේ ඉහතින් තෙසකුණ ජාතකයෙහි

කි නියායෙන් ගාථා දසයකින් අවවාද කොට ධර්ම දේශනා කළ සේක.

එකල අභිපාරක සේනාපති නම් මෙකල ශාරිපුත්‍ර ස්ථවිරයෝය. එසමයෙහි උම්මාදන්තිය නම් මෙසමයෙහි උපුල්වන් මහා ස්ථවිරිය. සිද්ධ රාජෝත්තමයාණෝ නම් දැන් ලොච්තුරා බුදුරජාණන් වහන්සේ ය.